

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Evy Šonkové a Mgr. Tomáše Kocourka, Ph.D. v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, sídlem Národní 16, Praha 1, proti rozhodnutím žalované ze dne 4. 10. 2022, č. j. 10.01-000535/22-002, a ze dne 16. 12. 2022, č. j. 10.01-000633/22-002, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. 2. 2023, č. j. 15 A 112/2022-12,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobou podanou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) se žalobce domáhá zrušení rozhodnutí žalované ze dne 4. 10. 2022, č. j. 10.01-000535/22-002, a ze dne 16. 12. 2022, č. j. 10.01-000633/22-002, jimiž žalovaná rozhodla o žádostech žalobce o určení advokáta k poskytnutí právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, tak, že mu nebyl určen advokát k zastoupení v řízení před Ústavním soudem o ústavních stížnostech proti rozhodnutím Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“), a to 1/ ze dne 14. 9. 2022, č. j. 7 As 205/2022-16 (kterým byla zamítnuta žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce) a 2/ ze dne 18. 10. 2022, č. j. 7 As 205/2022-21 (jímž bylo pro nezaplacení soudního poplatku zastaveno řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení městského soudu ze dne

11. 7. 2022, č. j. 18 A 46/2022-9). Žalobce v řízení před městským soudem požádal o osvobození od soudních poplatků.

[2] Městský soud usnesením ze dne 16. 2. 2023, č. j. 15 A 112/2022-12 (dále jen „napadené usnesení“), žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků zamítl. Konstatoval, že údaje, kterými žalobce odůvodnil svou žádost, nelze považovat za dostatečné (resp. věrohodné), neboť žalobce řádně nespecifikoval své výdaje, a to především na bydlení. Za stěžejní skutečnost pro posouzení předmětné žádosti ovšem soud považoval způsob, jakým žalobce vyvolává své soudní spory, a co je jejich podstatou. Naznal, že tato řízení jsou vedena sériově a stereotypně, přičemž jsou v nich namítány obdobné argumenty jako v dřívějších neúspěšných případech. Žalobce ve všech jím iniciovaných řízeních nejenže opakuje stále podobná tvrzení (a odmítá tak respektovat již dříve vydaná rozhodnutí soudů), ale též se zalíbením vytýká všechna domnělá pochybení formálního charakteru. Žalobci tedy prioritně nejde o to, aby se dobral vyřešení sporné otázky (aby mu byla soudem poskytnuta ochrana jeho práv), nýbrž zjevně záměrně vyvolává a vede spory jako takové; jejich podstata se přitom vytrácí s ohledem na množství procesních úkonů žalobce a jejich nejednoznačnost. Osvobození od soudních poplatků ovšem nemá být institutem umožňujícím chudým osobám vést bezplatně spory podle své libosti. Podstatou posuzované věci není konkrétní hmotné právo žalobce, nýbrž opětovně toliko otázka jeho osvobození od soudních poplatků v jiném řízení; žalobce tedy svým postupem i nyní řetězí tutéž procesní otázku týkající se aplikace institutu osvobození od soudních poplatků, přestože na její zodpovězení již existuje jednoznačný náhled v judikatuře Nejvyššího správního soudu. Městský soud proto uzavřel, že je zcela namístě žalobci odeprít dobrodiní spočívající v osvobození od soudních poplatků, neboť tento institut zneužívá.

II. Kasační stížnost

[3] Proti usnesení městského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, jíž se domáhá jeho zrušení. Městskému soudu předně vytýká formální pochybení spočívající v užívání slovního spojení „trvalé bydliště“ či nepřesnou citaci § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Napadené usnesení považuje za paušalizující. Má za to, že je nedůvodně osočován z kverulantství. Soud dle něj aplikoval toliko judikaturu v jeho neprospěch. Jádrem stěžovatelovy stížnosti je vymezení se proti tomu, že je „*tupena jeho chudobnost*“. V tomto ohledu argumentuje, že nemusí uvádět náklady na vlastní bydlení; odmítá soudu sdělovat své soukromé údaje, jako kde se zdržuje a jak si zajišťuje přístup k počítači, včetně internetu. Zpochybňuje taktéž povinnost učinit prohlášení o svých majetkových poměrech na předepsaném formuláři. Brojí též proti závěrům vysloveným Nejvyšším správním soudem v jiné věci (rozsudku ze dne 23. 2. 2023, č. j. 2 As 9/2023-10).

[4] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval tím, zda byly splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči

pokračování

němuž je ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a jsou splněny, byť na samé hranici projednatelnosti, i obsahové náležitosti stížnosti dle § 106 s. ř. s.

[6] Podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Vzhledem k tomu, že napadené usnesení je právě takovým procesním rozhodnutím, stěžovateli povinnost zaplatit soudní poplatek za kasační stížnost nevznikla; kasační soud tudíž stěžovatele k zaplacení soudního poplatku nevyzýval. Pokud se jedná o požadavek § 105 odst. 2 s. ř. s. spočívající v obligatorním zastoupení stěžovatele bez příslušného právnického vzdělání advokátem v řízení o kasační stížnosti, z uvedeného usnesení rozšířeného senátu současně vyplývá, že tato podmínka řízení se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Jak bylo konstatováno výše, takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení. Ani podmínka povinného zastoupení stěžovatele advokátem tak v projednávané věci nemusí být splněna.

[7] Nejvyšší správní soud zkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a přípustně uplatněných důvodů. Stěžovatel napadá usnesení městského soudu z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Dle § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, je s podáním žaloby spojen vznik poplatkové povinnosti. Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. platí, že *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[10] Nejvyšší správní soud předně zdůrazňuje, že městský soud nezpochybňoval „chudobnost“ stěžovatele; toliko na okraj uvedl, že ten skutečnosti o svých osobních, majetkových a příjmových poměrech netvrdil dostatečně konkrétně (neuvedl náklady na bydlení). Jednalo se ovšem pouze o dílčí konstatování; ostatně sám městský soud explicitně uvedl, že *„tato skutečnost není pro posouzení žádosti žalobce stěžejní“*. K závěru o nepřiznání osvobození od soudních poplatků tedy městský soud nedospěl z důvodu, že by stěžovatel (věrohodně) nedoložil absenci dostatečných finančních prostředků pro vedení řízení; irelevantní jsou proto stěžovatelovy kasační námitky týkající se sdělování informací o nákladech bydlení či zajišťování přístupu k počítači, stejně jako otázka nezbytnosti užití předepsaného formuláře. Také výtky proti rozsudku NSS ze dne 23. 2. 2023, č. j. 2 As 9/2023-10, jsou zcela liché, neboť městský soud z tohoto rozhodnutí nevyšel ani na něj v odůvodnění napadeného usnesení neodkázal; nadto se odkazovaný rozsudek týká právě výhradně problematiky posuzování majetnosti stěžovatele, která v projednávané věci není stěžejní.

[11] Napadené usnesení stojí zejména na právním názoru, že stěžovateli nelze přiznat osvobození od soudních poplatků, neboť tohoto institutu zneužívá. K výtce stěžovatele, že závěry městského soudu jsou příliš paušalizující, lze v obecné rovině poukázat na ustálenou judikaturu kasačního soudu, ze které plyne, že smysl osvobození od soudních poplatků je především v tom, aby byl osobám, které nemají dostatek prostředků, zajištěn přístup k soudu. Nejedná se ovšem o institut, který má umožňovat chudým osobám bezplatně vést spory podle své libosti. Přestože je účastník řízení nemajetný, takže by bylo zásadně namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporů, které účastník vede (srov. např. rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, který se týkal právě stěžovatele, a jímž je argumentováno v napadeném usnesení).

[12] Městský soud nevyšel pouze ze samotné skutečnosti, že stěžovatel u něj zahájil stovky řízení, ale poukázal také na stereotypní způsob jejich vedení, resp. podobu vznášených námitek, a rovněž na skutečnost, že stěžovatel spory o shodných právních otázkách neustále řetězí a vede spory pro spory. Tyto závěry městského soudu plně odpovídají judikatuře Nejvyššího správního soudu. Z ní plyne, že pouhá skutečnost, že stěžovatel vede velké množství sporů, sama o sobě neznamená, že by jeho žádostem nemělo být vyhověno; vždy je třeba zohlednit konkrétní okolnosti případu, v němž žadatel o osvobození žádá. Rozhodující je sériovost a stereotypnost stěžovatelem podávaných žádostí spojená s opakováním obdobných či zcela identických argumentů (srov. např. rozsudky NSS ze dne 29. 5. 2015, č. j. 4 As 104/2015-12, ze dne 12. 9. 2018, č. j. 1 As 231/2018-17, nebo ze dne 13. 3. 2019, č. j. 6 As 36/2019-12). Soud se zároveň při posuzování žádosti o osvobození od soudních poplatků vedle specifických okolností věci a individuálních poměrů žadatele musí zabývat také tím, zda účastník řízení neuplatňuje svá práva svévolně, či dokonce šikanózním způsobem (srov. rozsudek NSS ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010-91). Kasační soud naznal, že městský soud v napadeném usnesení všem těmto požadavkům dostál.

[13] Nejvyššímu správnímu soudu jsou z jeho úřední činnosti procesní aktivity stěžovatele dlouhodobě známy, neboť eviduje přibližně 1 500 věcí týkajících se jeho osoby. Stěžovatelem volený postup se zpravidla ve všech řízeních neustále opakuje, přičemž uvádí zcela shodné či obdobné argumenty (srov. např. rozsudky NSS ze dne 13. 3. 2019, č. j. 6 As 35/2019-12, ze dne 12. 9. 2018, č. j. 1 As 231/2018-17, ze dne 29. 5. 2015, č. j. 4 As 104/2015-12, ze dne 30. 1. 2020, č. j. 8 As 351/2019-20, či ze dne 8. 3. 2022, č. j. 6 As 344/2021-21). Zdejší soud opakovaně vyhodnotil skutkově a právně obdobné okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje u soudu svá práva, jako účelové, neboť se nesoudí veden snahou o meritorní řešení sporu, nýbrž pro jeho samotné vedení. Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že odůvodnění napadeného usnesení neobsahuje nepřípustné paušalizující invektivy, jak tvrdí stěžovatel, nýbrž objektivní a přesné zhodnocení jeho dlouholeté činnosti.

[14] Z aktuální judikatury Nejvyššího správního soudu, kdy stěžovatel nebyl úspěšný s kasačními stížnostmi v totožných sporech mezi ním a žalovanou, přičemž se shodně jednalo o otázku jeho osvobození od soudních poplatků v řízení o žalobě před městským soudem, je možno odkázat např. na rozsudky NSS ze dne 25. 11. 2019, č. j. 5 As 251/2019-11, ze dne 30. 1. 2020, č. j. 8 As 351/2019-20, ze dne 12. 6. 2020, č. j. 3 As 164/2020-13,

pokračování

ze dne 13. 8. 2020, č. j. 7 As 178/2020-11, ze dne 2. 9. 2020, č. j. 6 As 189/2020-11, ze dne 30. 5. 2020, č. j. 8 As 98/2022-12, ze dne 29. 6. 2022, č. j. 8 As 131/2022-12, či ze dne 9. 3. 2022, č. j. 10 As 58/2022-13.

[15] Ve shodě se závěry městského soudu i se svou výše odkazovanou judikaturou tak kasační soud ani v nyní posuzované věci neshledal, že by podmínky pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků byly v řízení o žalobě před městským soudem naplněny. Stěžovatel svými podáními nesleduje ochranu svých veřejných subjektivních práv, resp. žádost o osvobození od soudních poplatků nesměřuje k zajištění účinné soudní ochrany, nýbrž představuje snahu stěžovatele vést prostřednictvím opakovaného žádání o osvobození od soudních poplatků bezplatně spory podle své libosti.

[16] K ostatním námitkám obsaženým v kasační stížnosti Nejvyšší správní soud pouze ve stručnosti konstatuje, že se jedná toliko o vyjádření stěžovatelových názorů a spekulací na činnost městského soudu, které nejsou pro posouzení věci (tedy otázku osvobození od soudních poplatků) jakkoli relevantní.

IV. Závěr a náklady řízení

[17] Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[18] O nákladech řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel (žalobce), který nebyl ve věci úspěšný, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšné žalované žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly, pročež jí soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. dubna 2023

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu